
K pojmu státní dluhopis v zákoně o penzijním připojištění

Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění, ve znění pozdějších předpisů, uvádí v § 33 mezi instrumenty, které je penzijní fond oprávněn nabývat, i státní dluhopisy (pod písm. a) a v § 34 poté stanoví, že pro nabývání státní dluhopisy platí výjimka z obecného limitu pro investice do cenných papírů jednoho emitenta. Komise považuje za nepochybné, že se státními dluhopisy v obou případech rozumí dluhopisy, které emitovala Česká republika, a to z následujících důvodů:

Prvním je, že pod pojmem „stát“ se v českých předpisech obvykle rozumí pouze Česká republika (bez ohledu na to, že v obecném jazyce je obsah tohoto pojmu širší). Druhým, podstatnějším důvodem však je, že pojem státního dluhopisu výslovně vymezuje zákon č. 530/1990 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. Jeho § 18 odst. 1 stanoví, že „Dluhopisy vydávané Českou republikou jsou státní dluhopisy“ (až do novely 362/1999 Sb. zahrnovala definice i dluhopisy vydávané Slovenskou republikou, to však není v této souvislosti podstatné). Nejde o definici „pro účely tohoto zákona“, ale o definici obecnou, vymezující pojem státní dluhopis pro celý český právní řád.

Skutečnost, že tento význam není v § 34 zákona o penzijním připojištění posílen odkazem v poznámce pod čarou, není podstatná.¹ Poznámky pod čarou mají usnadnit práci s právním předpisem, nemohou však být pomůckou při jeho interpretaci. Z tohoto důvodu nelze argumentovat tím, že v § 33 se u pojmu státní dluhopis odkazuje na zákon o dluhopisech, v § 34 však nikoliv. Navíc se lze domnívat, že zákonodárce použil odkaz při prvním výskytu pojmu a tím jej definoval i pro další výskyty v daném předpise. Dále platí, že „shodným výrazům nutno přiřkládát v celém textu předpisu shodný význam, ledaže je tím nutno odstranit zřejmou nesprávnost v psaní nebo počtech nebo zřejmou chybu redakční nebo tiskárenskou.“² Dle názoru Komise se lze od této zásady odchýlit i v případech, kdy je odlišný obsah zřejmý z kontextu nebo z účelu normy, takové případy jsou však velmi výjimečné a v daném případě Komise důvod pro takovou interpretaci neshledala. O redakční či podobnou chybu zjevně nejde a kontext § 33 i § 34 je shodný, § 34 na § 33 přímo navazuje.

Podpůrně lze uvést, že v zákoně č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, kde poznámka pod čarou chybí, by byl § 17 odst. 1 písm. f) zbytečný a jen by opakoval v užším rozsahu to, co by plynulo už z písm. a) tohoto ustanovení.

Pokud by měl zákonodárce v úmyslu v souvislosti s novelou č. 170/1999 Sb., která umožnila penzijním fondům nabývat vedle státních dluhopisů též dluhopisy emitované státy OECD, současně vztáhnout na tyto dluhopisy výjimku z 10% limitu podle § 34, musel by postupovat

¹ viz konstantní judikaturu Ústavního soudu k této otázce, např. I. ÚS 22/99.

² Telec, I., Metodika výkladu právních předpisů, Doplněk, Brno, 2001, str. 21.

shodně jako v § 24 odst. 2 zákona o investičních společnostech a investičních fondech, kde uvedl výslovně, že výjimka z limitů se vztahuje nejen na státní dluhopisy, ale i na dluhopisy vydané státy OECD.

Všechny interpretační metody tak vedou k jednoznačnému závěru, že § 34 odst. 1 věta druhá zahrnuje v současné době pouze státní dluhopisy ve smyslu zákona o dluhopisech. Penzijní fondy tedy mohou dluhopisy emitované státy OECD a jejich centrálními bankami ve smyslu § 33 odst. 1 písm. g) zákona o penzijním připojištění nabývat pouze do výše 10 % majetku penzijního fondu.

Státními dluhopisy se proto rozumí výhradně dluhopisy vydané Českou republikou, případně další dluhopisy, pokud tak stanoví zvláštní zákon.³

Parlament nedávno projednal návrh novely zákona o penzijním připojištění⁴, který možnosti investování penzijních fondů rozšiřuje a rozšiřuje také dosah výjimky v § 34 odst. 1. Limit tak přestane platit pro dluhopisy zemí OECD i některých nadnárodních organizací. Do nabytí účinnosti novely, které se předpokládá k 1. 4. 2004, však neumožňuje zákon jiný než výše popsaný výklad.

Prezidium Komise schválilo dne 7. 1. 2004.

Kontaktní osoba: Mgr. Aleš Smutný, tel.: 221 096 380, e-mail: ales.smutny@sec.cz

³ srov. § 2 odst. 2 zákona č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, ve znění zákona č. 391/2002 Sb.

⁴ sněmovní tisk 304, senátní tisk 222